

Att sitta i kommunfullmäktige i Höör

Information till dig som kandiderar till kommunfullmäktige

2022-01-30

Vänsterpartiet Höör

Vad tar den här handledningen upp?

Den här handledningen är i första hand skriven för dem som funderar på att kandidera för Vänsterpartiet i kommunalvalet 2022 och som inte har någon tidigare erfarenhet av att sitta i kommunfullmäktige, men även för andra som är intresserade av att veta mer om hur fullmäktige fungerar. Den beskriver översiktligt fullmäktiges funktion, vilka beslut som fattas där och hur arbetet går till rent praktiskt.

Vad innebär det att stå på Vänsterpartiets fullmäktigelista i valet 2022?

I början av 2022 beslutar Vänsterpartiets medlemsmöte om vår lista (valsedel) i kommunalvalet. Ordningen på listan bestämmer (bortsett från eventuella effekter av personvalet; se nedan) vilka som tar plats i fullmäktige, antingen som ordinarie ledamöter eller som ersättare. I dag (2018–22) har Vänsterpartiet 3 ledamöter och 2 ersättare. 2018 hade vi 18 namn på listan. De allra flesta kommer att stå på ”icke valbar plats” – om vi inte gör ett *väldigt* bra val. Ibland händer det att någon i fullmäktigegruppen tvingas avsäga sig sin plats, t.ex. på grund av flytt från kommunen. Då går den tomma platsen till den som står näst på listan. Som fullmäktigekandidat företräder du officiellt Vänsterpartiet och förväntas stå för den politik som medlemmarna demokratiskt beslutat om, men hur mycket du kan delta praktiskt i valrörelsen är givetvis upp till dig själv att avgöra. Du måste inte delta i debatter eller hålla valtal om du inte själv vill.

Kan jag bli inkryssad i fullmäktige trots att jag står långt ner på listan?

Ja – men risken/chansen är liten. Väljarna kan, men måste inte, lägga en personröst genom att sätta ett kryss för en av kandidaterna. För att kryssen ska ha någon effekt måste man få mer än fem procent av partiets röster. Om någon av våra kandidater får över fem procent personkryss så går hen in före de andra kandidaterna. Det är dock ovanligt, i alla fall i Vänsterpartiet, att någon kryssas in som inte skulle blivit vald ändå genom sin plats på listan. Det är bara ca en tredjedel av väljarna som kryssar någon över huvud taget och de flesta kryssen brukar gå till förstanamnet på listan.

Får man bedriva personvalskampanj för sig själv?

Nej. Vänsterpartiet har tydliga riktlinjer och regler angående personvalskampanjer. Enkelt uttryckt går de ut på att man inte får kampanja på egen hand för att försöka ändra den kandidatordning som medlemmarna bestämt. (Att vi gemensamt lyfter fram våra toppkandidater i valkampanjen är en annan sak).

Vad är kommunfullmäktige?

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Det består av ledamöter som väljs av de röstberättigade i kommunen i de allmänna kommunalvalen andra söndagen i september vart fjärde år. I Höör består kommunfullmäktige f.n. av 41 ledamöter och 24 ersättare. Mandaten är proportionellt fördelade mellan partierna i enlighet med valresultatet. 2018–22 finns nio partier i fullmäktige.

Vad beslutar fullmäktige om?

Enligt kommunallagen beslutar fullmäktige om ”ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen”. Dit räknas bl.a. *Mål och budget* (politisk inriktning, prioriterade mål och ekonomiska ramar för nästa år), övergripande styrdokument på olika områden (t.ex. översiktsplan, bostadsförsörjnings-program, upphandlings- och inköspolicy), detaljplaner och exploateringsavtal, nämndorganisationen m.m. Fullmäktige beslutar vidare om motioner och vissa medborgarförslag. Det är också fullmäktige som utser ledamöter i kommunstyrelsen och övriga nämnder, bolagsstyrelser m.m.

När sammanträder kommunfullmäktige?

Kommunfullmäktige sammanträder en onsdag i varje månad med undantag för juli och augusti, totalt ca. 10 gånger per år. Mötena börjar 19.00 förutom en timme tidigare när budgeten ska beslutas. En mötesplan för hela året beslutas året innan.

Var sammanträder kommunfullmäktige?

Kommunfullmäktige sammanträder på Älvkullen, stora salen.

Hur sitter man på mötet?

Man får en tilldelad plats. Ledamöterna sitter partivis. Ej tjänstgörande ersättare sitter längst ner i salen. Längst fram sitter fullmäktiges presidium: ordförande, förste och andre vice ordförande samt fullmäktiges sekreterare. Alla anföranden hålls från någon av de två talarstolarna framför presidiet.

När och hur får man handlingarna till mötet?

Alla ledamöter och ersättare får en läsplatta med en särskild app för hantering av fullmäktigehandlingarna (och andra handlingar om man har flera uppdrag). En dryg vecka före sammanträdet får ledamöter och ersättare ett mejl om att kallelse med dagordning samt handlingarna finns tillgängliga i plattan. Man kan även läsa handlingarna på sin dator via webben.

Vad är skillnaden mellan ordinarie ledamöter och ersättare?

Bara ordinarie ledamöter och tjänstgörande ersättare (dvs. ersättare som går in i stället för en frånvarande ledamot) kan yrka och rösta (och kan därmed reservera sig).

Hur går ersättarna in som tjänstgörande?

I början av mötet är det upprop. Ordföranden går igenom närvaron och meddelar vilka ersättare som går in som tjänstgörande i stället för frånvarande ledamöter. Om någon lämnar under mötet meddelas ändrad tjänstgöring omedelbart efter den dagordningspunkt som behandlas (man kan inte byta under ett ärendes behandling). Till skillnad från hur det fungerar i nämnderna är det bara ersättare från det egna partiet som kan tjänstgöra för en frånvarande ledamot.

Förväntas ersättarna delta i mötet även om de inte tjänstgör?

Ja, om man inte har förhinder ska man som ersättare delta i fullmäktigesammanträdet. Dels kan man behöva rycka in som tjänstgörande med kort varsel, dels är det fördel om ersättarna är väl insatta i fullmäktiges diskussioner och partiernas ståndpunkter så att de är förberedda när de behöver tjänstgöra.

Hur kommer ärendena till fullmäktige?

Alla ärenden, utom vissa personval, är initierade av en nämnd, av kommunstyrelsen, av en ledamot (motion, interpellation eller enkel fråga – se nedan) eller en medborgare. Ärendena bereds alltid av kommunstyrelsen, som lägger förslag till beslut. Personval, t.ex. av nämndledamöter, bereds dock av fullmäktiges valberedning, där samtliga partier är representerade. I praktiken är det dock partierna som utser sina ledamöter i nämnderna.

Vad är en motion?

En motion är ett motiverat förslag till beslut från en eller flera ledamöter. Motionen skickas in till fullmäktiges sekreterare. På nästföljande fullmäktige anmäls motionen och fullmäktige beslutar utan debatt att överlämna motionen till kommunstyrelsen för beredning. Beredningen består i att nödvändiga utredningar görs, att berörda nämnder får yttra sig och att kommunstyrelsen sedan formulerar ett förslag till beslut. Det kan gå ganska lång tid från det att en motion väcks till dess den behandlas av fullmäktige. En gång om året redovisas vilka motioner som ännu inte är behandlade av fullmäktige.

Får alla ledamöter motionera?

Ja, men av naturliga skäl är det framför allt oppositionspartierna som gör det. Även om varje ledamot enligt kommunallagen har rätt att motionera brukar man bara lämna in sådana motioner som är godkända av respektive parti. I Vänsterpartiet Höör diskuterar vi förslag på motioner i den kommunala gruppen som beslutar om motionen ska läggas.

Vad är en interpellation?

En interpellation är en fråga till en ordförande i en nämnd eller en styrelse. Frågan ska vara motiverad och handla om något som berör fullmäktiges, kommunstyrelsens eller en nämnds eller bolags ansvarsområde. Den ställs till berörd nämnd eller styrelses ordförande. Interpellationer i kommunövergripande frågor ställs till kommunstyrelsens ordförande. De får inte handla om myndighetsutövning mot en enskild ("Varför fick min granne N.N. bygglov för sin fula stuga?") och bör enligt kommunallagen endast ställas i angelägenheter av större intresse för kommunen. Fullmäktige beslutar att en interpellation får ställas och överlämnar den till den interPELLERADE för besvarande på nästa sammanträde. InterPELLATIONEN besvaras skriftligt och diskuteras sedan i fullmäktige. Efter att interPELLANTEN och den interPELLERADE haft ordet får andra ledamöter delta i debatten. Fullmäktige fattar inget annat beslut än att interPELLATIONEN anses besvarad.

Vad är en enkel fråga?

En ledamot kan också ställa en enkel fråga. Frågan lämnas in skriftligt, den får ha en kort inledande förklaring och ska ha "ett bestämt innehåll". Praxis är att den ska kunna besvaras med "ja" eller "nej" eller med en kort sakupplysning, även om det inte sägs uttryckligen i kommunallagen. Frågan besvaras muntligt. Observera att i diskussionen får bara den som ställt frågan och den som svarar delta. Även enkla frågor ska handla om sådant hör till kommunens befogenheter.

Vad är ett särskilt yttrande?

Ett särskilt yttrande är en skriftlig meningsyttring som bifogas till protokollet. Det kan vara en förklaring till varför man röstat på ett visst sätt i ett ärende eller ett understrykande av något som man ser särskilt viktigt och som inte framgår av ärendet. Ett särskilt yttrande ska alltid anmälas från talarstolen. Även icke tjänstgörande ersättare kan lämna särskilda yttranden, t.ex. för att klargöra hur man hade röstat om man haft rösträtt. Vanligen lägger partierna samma särskilda yttrande som de gjorde i kommunstyrelsen när ärendet behandlades där.

Vad är en reservation?

De som yrkar på ett annat beslut än kommunstyrelsens förslag men förlorar omröstningen brukar reservera sig. Det anmäls genom ett tecken till presidiet direkt efter beslutet varvid ordföranden meddelar ”reservation anmäls av ledamöterna för ...”. Reservationen är i fullmäktige framför allt en politisk markering, men innebär också att man inte är juridiskt ansvarig för beslutet.

Vad innebär det att var jävig?

Du är jävig i ett ärende om beslutet angår dig själv eller någon närstående (make, sambo, förälder, barn, syskon eller någon annan närstående) eller om beslutet innebär med för synnerlig nytta eller skada för dig eller någon närstående. Som jävig får du inte delta i överläggningen eller beslutet i ärendet och du måste lämna fullmäktigesalen. Du ska själv anmäla till ordföranden eller sekreteraren om du anser dig jävig (fråga innan mötet om du är osäker). Jäv är ganska snävt definierat och det är ovanligt att någon är jävig i fullmäktige-ärenden.

Måste man gå på alla möten?

Kort svar: ja. Längre svar: Givetvis kan det hända att man blir sjuk eller får något annat förhinder som inte går att undvika, men det är viktigt att man sköter sitt uppdrag genom att prioritera fullmäktigeuppdraget före andra åtaganden. Det gäller i samma grad för ordinarie ledamöter som för ersättare. Om man får förhinder ska man meddela detta till gruppledaren.

Kan vem som helst komma och lyssna på ett fullmäktigemöte?

Ja, kommunfullmäktiges möte är öppna för allmänheten. Åhörare får inte delta i diskussionen eller ställa frågor under sammanträdet. Hela mötet är också direktsänt via kommunens hemsida.

Måste man delta i alla diskussioner?

Nej, många ärenden är okontroversiella och beslutas utan diskussion. I andra är det bara en fråga från majoriteten och en eller ett par från oppositionen som yttrar sig. I politiskt laddade frågor, med flera olika förslag och ståndpunkter, kan diskussionen bli både livlig och lång. Tveka inte att delta i diskussionen om du känner att du har något viktigt att tillföra eller har frågor som behöver besvaras.

Kan man begära ”streck i debatten”?

Nej, det tillåter inte kommunallagen. Debatten fortsätter så länge det finns ledamöter som begär ordet.

Hur beslutar man?

När fullmäktige ska fatta beslut frågar ordföranden på de förslag som finns och ledamöterna svarar ”ja” på det förslag man stöder (acklamationsbeslut). Ordföranden finner alltid att kommunstyrelsens förslag, dvs. majoritetens förslag, har bifallits. Ibland begär någon från oppositionen votering. Då genomförs en omröstning genom att sekreteraren frågar varje ledamot som svarar ja, nej eller avstår.

Vad innebär bordläggning och återremittering?

Fullmäktige kan besluta att bordlägga eller att återremittera ett ärende till kommunstyrelsen. Om man bordlägger ett ärende så återkommer det på nästa sammanträde i oförändrat skick. Man kan alltså inte tillföra ytterligare fakta i ärendet. Bordläggning kan t.ex. användas för att ge tid till ytterligare diskussioner i partigrupperna. Återremiss används när fullmäktige vill att ett ärende ska beredas ytterligare innan beslut fattas, t.ex. ytterligare utredning, tillförande av fakta som saknas eller liknande. Ett återremissbeslut ska förses med en motivering, så att kommunstyrelsen vet vad som ska göras. Observera att i fullmäktige krävs det bara en tredjedel av de röstande för beslut om bordläggning eller återremiss. Om alla ledamöter är på plats (och deltar i omröstningen) så behövs det 14 röster av 41.

Hur justeras protokollet?

För att besluten ska bli giltiga måste fullmäktigeprotokollet justeras. Innan ärendebehandlingen utser fullmäktige två justerare som justerar protokollet tillsammans med ordföranden. Justerare föreslås av ordföranden som låter uppgiften rotera bland ledamöterna (de som föreslås tillfrågas innan). Ordföranden talar samtidigt om var och när protokollet ska justeras (i kommunhuset veckan efter mötet). När du ska justera protokollet läser du igenom protokollet och om allt är korrekt signerar du längst ner på varje sida. Sist skriver du under protokollet på första sidan. Om du hittar något fel så tar du upp det med sekreteraren som får skriva ut ett nytt, rättat protokollsblad.

Förväntas man delta på kommunala gruppens möten?

Ja! Kommunpolitiska gruppen – dvs alla som har kommunala uppdrag för Vänsterpartiet – träffas måndagen före fullmäktigemötena kl 18.00 i den lokal som meddelas. Gruppen går igenom aktuella ärenden och beslutar om motioner och interpellationer. Kaffe/te och smörgås serveras.

Får man rösta mot partilinjen?

Nej, i politiskt viktiga frågor ska vi uppträda enhetligt och i enlighet med demokratiskt fattade beslut. Om man absolut inte vill rösta för partiets uppfattning bör man inte delta i sammanträdet under den punkten.

Får man betalt?

Ja, det utgår ett sammanträdesarvode på f.n. 520:- Som Vänsterpartist förväntas du betala en viss andel (10 %) i partiskatt till partiföreningen. Du måste själv betala in partiskatten via Swish eller bankgiro.

Får man ersättning för förlorad arbetsförtjänst?

Ja, men du måste kunna styrka hur mycket lön du förlorat. Du kan också få ersättning för utgifter för barnomsorg.